

Методологія, методи та технології соціологічного дослідження – 3

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 – Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна) / заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	<i>schedule.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.філос.н, професор Мельниченко Анатолій Анатолійович melnichenko@kpi.ua Практичні / Лабораторні: старший викладач кафедри ТПУ Іщенко Анна Миколаївна, a.ishchenko@kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>Посилання на дистанційний ресурс (Moodle, Google classroom, тощо) https://classroom.google.com/c/NTkxNjQ5MTc5ODAz?cjc=rzyw575</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дана дисципліна є продовженням циклу дисциплін «Методи, методологія та технології соціологічного дослідження-1,2» і присвячена вивченню особливостей якісного підходу до проведення соціологічних досліджень.

Під час вивчення дисципліни здобувачі ступеня бакалавра опанують знання з основ науково-дослідницької діяльності, методології, сформулюють навички проведення емпіричних (прикладних) соціологічних досліджень. В межах дисципліни здобувачі вивчать теоретичні основи якісного соціологічного підходу та набудуть практичні навички з використання методів якісної соціології. Так, здобувачі ступеня бакалавра зможуть власноруч потренуватися у проведенні глибокого інтерв'ю, а також в команді організувати та провести фокус-групове дослідження. Знайомство з повним циклом проведення фокус-групового дослідження включатиме оволодіння не тільки організаційними моментами, але й ознайомлення з основами рекрутингу та підбору інформантів для фокус-груп та інших якісних досліджень, знання різних ролей учасників фокус-груп, а також прийоми роботи з учасниками з переліку деструктивних ролей та інші практичні навички, що стануть у нагоді не тільки при проведенні подальших професійних досліджень бакалаврами, але й при здійсненні будь-якої роботи, що пов'язана із використанням комунікативних навичок.

Ці практичні завдання в межах даної дисципліни направлені на формування у студентів навичок знаходити, збирати, обробляти та інтерпретувати інформацію, а робота в команді дозволить додатково розвивати навички побудови ефективних комунікацій та конструктивного вирішення конфліктних ситуацій.

Протягом курсу здобувачі ступеня бакалавра поглиблено ознайомляться із особливостями застосування методу включеного спостереження в якісній традиції, а також з'ясувати процедурні особливості використання дослідницької стратегії кейс-стаді. Вивчення дисципліни передбачає отримання знань та навичок з обробки, аналізу та інтерпретації якісних даних, а також створення соціологічного інструментарію з врахуванням особливостей якісного підходу.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають таких загальних здатностей:

- *здатності застосовувати знання в практичних ситуаціях.*
- *здатності використовувати інформаційні та комунікаційні технології.*
- *здатності усвідомлено визначати цілі у професійному й особистісному розвитку, проявляти наукову ініціативу та лідерські якості.*
- *здатності вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості,*

а також фахових:

- *здатності самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.*
- *здатності аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.*
- *здатності презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.*
- *здатності дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.*

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджери Viber, WhatsApp, Telegram та Google Classroom. А також необхідно володіти навичками з використання текстового редактора та і редактора зі створення презентацій.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: соціології, політології, філософії, психології, медіації тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами: ММТСД-1 та ММТСД-2.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та місце якісного підходу в структурі соціологічного знання.

Тема 2. Теоретичні та історичні засади розвитку якісної методології.

Тема 3. Особливості застосування глибинних інтерв'ю в соціологічних дослідженнях.

Тема 4. Методичні та організаційні аспекти фокус-групових досліджень.

Тема 5. Включене спостереження у системі методів якісних соціологічних досліджень.

Тема 6. Використання методу аналізу документів в якісній традиції.

Тема 7. Дослідницька стратегія кейс-стаді: сфера застосування, процедурні особливості.

Тема 8. Біографічний та етнографічний методи в якісних соціологічних дослідженнях.

Тема 9. Обробка, аналіз та інтерпретація якісних даних. Підготовка звіту за результатами якісного дослідження.

Навчальні матеріали та ресурси

Основна:

1. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник / За ред. Н.Костенко, Л. Скокової. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2009. – 400 с.
2. Скокова Л. Біографічний метод в соціології: традиція і сучасний досвід. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 2004. – 204 с.
3. Олійник, О. Онлайн фокус-групи: особливості організації та проведення. Соціологічні студії, 1(20), С. 32–40.
4. Куцовева Т. С. Якісна та кількісна стратегії контент-аналітичного дослідження. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. - 2011. - Вип. 17. - С. 248-251. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mtpsa_2011_17_47.

Законодавство:

5. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 48. – с. 650. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Указ Президента 1999 «Про розвиток соціологічної науки в Україні» // Урядовий кур'єр офіційне видання від 11.05.2001— № 81

Додаткові джерела:

1. Basic of Qualitative research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. Fourth Edition. Juliet Corbin, Anselm Strauss. - SAGE Publications, Inc, December 2014, 456 pages.
2. Interpreting Qualitative Data. D.Silverman. - SAGE Publications Ltd, November 2019, 568 pages.
3. Горбачик О. Комп'ютерна обробка текстів у якісних та кількісних соціологічних дослідженнях. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. № 1. С. 124-133.
4. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018.
5. Переверзев О.С. Сучасні практики використання новітніх не опитувальних методів збору даних у соціології. Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки. 2017. Т. 196. С. 19-24.
6. Візуальна соціологія: розширення епістемологічних меж соціологічної науки. В. Бондар, М. Одинак - 2011 - [ekmair.ukma.edu.ua http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3568/01_bondar.pdf](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3568/01_bondar.pdf)
7. Методологічні особливості якісних методів / В. Бондар - 2000 - [ekmair.ukma.edu.ua. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10020/Bondar_Metodolohichni_osoblyvosti_yakisnykh.pdf](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10020/Bondar_Metodolohichni_osoblyvosti_yakisnykh.pdf)
8. Методологія соціологічного дослідження: сучасні наукові підходи. В.Б. Халамендик - Нова парадигма, 2014 - [irbis-nbuv.gov.ua. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nopa_2014_121_22.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nopa_2014_121_22.pdf)
9. Досвід глибинних інтерв'ювань у дослідженні імобільної поведінки мешканців малого міста / І. Мацко - Соціальні виміри суспільства, 2009 - [dspace.nbuv.gov.ua http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28846/33-Matsko.pdf](http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28846/33-Matsko.pdf)

10. Основні принципи проведення глибинного інтерв'ю з метою аналізу автобіографічного нарративу респондента-аутсайдера / А.І. Antsibor – Publishing House “Baltija Publishing”, 2020 - baltijapublishing.lv
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/47/893/2030-1>
11. Особливості використання методу глибинних інтерв'ю у дослідженнях етнічності /К. Шестакова - Редакційна колегія - eprints.zu.edu.ua.
<http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/30736/contents#page=93>
12. Труднощі в роботі соціолога в умовах проведення глибинного інтерв'ю /Т.О. Гайналь - 2018 - lib.pnu.edu.ua.
http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6764/1/Hainal_CNP_may_2018_part_2.pdf
13. Якісні методи в соціологічних дослідженнях реклами/ Б. Бондарець - ... -Могилянська академія]. Серія: Соціологія, 2015 - irbis-nbuv.gov.ua http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&i21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdusoc_2015_258_246_15.pdf
14. Методологія та методика соціологічних досліджень / В.В. Вербець – 06 - eprints.oa.edu.ua. <http://eprints.oa.edu.ua/376/1/metodolog.pdf>
15. Програма авторського курсу "Якісні методи дослідження в соціології" / В. Подшивалкіна - Психологія і суспільство, 2004 - pis.wunu.edu.ua.
<http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/viewFile/176/176>
16. Юрій, Михайло Федорович Соціологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Юрій. - К. : Кондор, 2007. - 288 с. (Бібліотека НТУУ «КПІ»)
17. Якісні методи в соціологічних дослідженнях реклами / Б.Б. Бондарець - ... -Могилянська академія]. Серія: Соціологія, 2015 - irbis-nbuv.gov.ua. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&i21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdusoc_2015_258_246_15.pdf
18. Якісні методи дослідження / С. Чиглінцев - 2012 - ir.kneu.edu.ua.
<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/5276/15%20-%2018.pdf?sequence=1>

Навчальний контент

3. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

- Тема 1. Сутність та місце якісного підходу в структурі соціологічного знання.
- Тема 2. Теоретичні та історичні засади розвитку якісної методології.
- Тема 3. Особливості застосування глибинних інтерв'ю в соціологічних дослідженнях.
- Тема 4. Методичні та організаційні аспекти фокус-групових досліджень.
- Тема 5. Включене спостереження у системі методів якісних соціологічних досліджень.
- Тема 6. Використання методу аналізу документів в якісній традиції.
- Тема 7. Дослідницька стратегія кейс-стаді: сфера застосування, процедурні особливості.
- Тема 8. Біографічний та етнографічний методи в якісних соціологічних дослідженнях.
- Тема 9. Обробка, аналіз та інтерпретація якісних даних. Підготовка звіту за результатами якісного дослідження.

Практичні заняття

Практичне заняття 1.

Місце якісного підходу в практиці соціологічних досліджень. Основні поняття якісної методології. Переваги та недоліки якісних методів в порівнянні з кількісними. Критика якісного підходу.

Практичне заняття 2.

Логічна стратегія отримання знання в якісних дослідженнях. Проблема суб'єктивності й об'єктивності соціологічного знання в якісних дослідженнях. Розуміння як специфічний метод пізнання в якісній соціології
Класифікація якісних методів в соціології

Практичне заняття 3.

Аналіз проблемних кейсів соціологічних досліджень, які демонстрували б обмеженість кількісного підходу при вирішенні поставлених дослідницьких завдань. Знайти приклади проведених соціологічних досліджень із застосуванням якісної парадигми. Знайти та проаналізувати типові життєві ситуації з точки зору мікроаналізу конкретних інтеракцій

Практичне заняття 4.

Передумови розвитку та історія становлення якісної методології. Базові принципи якісної методології, розроблені в рамках позитивізму, феноменології і інтерпретативної соціології, а також у символічному інтеракціонізмі. «Розуміюча соціологія» М. Вебера. Способи соціальної взаємодії в розумінні Г.Зіммеля. Соціальне конструювання реальності П. Бергера і Т. Лукмана.

Практичне заняття 5.

Символічний інтеракціонізм Ч. Кулі, В. Томаса, Дж. Міда. Феноменологічна традиція Е.Гуссерля, А.Бергсона як теоретична основа якісного підходу в соціологічних дослідженнях. Соціологія повсякденності А. Щюца. Фонові очікування і етнометодологія Г. Гарфінкеля. Обґрунтована теорія А. Страусса. Основні поняття та сутність драматургічної соціології І.Гофмана

Практичне заняття 6.

Підготовчий етап до проведення глибинного інтерв'ю. Скринінгова анкета. Час, місце, технічні засоби фіксації інтерв'ю. Початок інтерв'ю, особливості звертання. Засоби підтримки бесіди під час інтерв'ю. Принципи фокусування інтерв'ю. Обробка результатів інтерв'ю.

Практичне заняття 7.

Практикум з проведення глибинного інтерв'ю.

Практичне заняття 8.

Ідея групового інтерв'ю і її реалізація у вигляді методу фокус-груп. Історія становлення групового інтерв'ю: "динаміка малих груп" К. Левіна, групове сфокусоване інтерв'ю Р. Мертона. Функції фокус-груп. Фокус-група як метод: можливості та обмеження. Особливості підготовки гайда фокус-групи. Типи питань для фокус-групи та їх послідовність. Вимоги до учасників фокус-груп, особливості рекрутингу учасників. Поняття про гомогенність групи. Організаційні принципи проведення фокус-груп. Вимоги до тривалості, до приміщення, тощо

Практичне заняття 9.

Поняття про групову динаміку, техніки управління груповою динамікою, ведення фокус групи. Роль модератора, основні компетенції модератора. Деструктивні та конструктивні ролі учасників фокус-групи. Початкова фіксація тривалості. Роль ведучого і спостерігача. Аналіз зібраного матеріалу. Записи під час фокус-групового дослідження. Форми фіксації даних, транскрибування, зберігання даних.

Практичне заняття 10.

Сутність та специфіка включеного спостереження: переваги та недоліки. Проектування дослідження, в основі якого лежить метод включеного спостереження. Позиція спостерігача. Робота в полі, ведення польових записів. Відкриті та закриті поля. Специфіка закритого поля, проблема фіксації даних в закритому полі. Робота з провідниками.

Входження в поле, вибір ключових інформантів. Формальні взаємодії. Неформальні взаємодії. Вербальні комунікації. Невербальні комунікації. Ведення польових нотаток. Щоденник спостереження. Вихід з поля. Процедура фіксації результатів спостереження.

Практичне заняття 11.

Документ як об'єкт дослідження в емпіричній соціології. Класифікація документів. Неформалізований (якісний) метод аналізу документів: специфіка використання Переваги та недоліки методу аналізу документів Процедура проведення аналізу документів Приклади використання якісного аналізу документів.

Практичне заняття 12.

Аналіз варіантів використання якісного контент-аналізу для розв'язання актуальних проблем. Можна у форматі - проблемна ситуація - проблема дослідження- мета дослідження - особливості застосування (методика та процедура якісного контент-аналізу) для вирішення проблемної ситуації. Приклади використання аналізу документів.

Практичне заняття 13.

Історичні аспекти розвитку методу. Сутність методу та його застосування у емпіричній соціології. Проектування і проведення case study. Критика методу case study.

Практичне заняття 14.

Основні етапи розвитку біографічних досліджень у соціології. Специфіка застосування. Методи збору інформації. Етапи проведення. Етичні проблеми. Типи і способи конструювання біографії. Ідентичність і біографія. Методи збору інформації в біографічному методі. Етапи соціологічного дослідження з використанням стратегій біографічного та етнографічного методів. Використання наративних інтерв'ю в біографічних дослідженнях . Дослідження соціальних конфліктів із застосування біографічного методу

Практичне заняття 15.

Етнографічне дослідження: специфіка і межі застосування. Методи збору інформації в етнографічному дослідженні. «Щільний опис». Етапи проведення етнографічного дослідження. Етичні проблеми етнографічного дослідження.

Практичне заняття 16.

Первинний опис даних, отриманих в якісному дослідженні. Загальні принципи аналітичного опису. Транскрипт і вибір одиниці аналізу тексту. Початок концептуалізації. Контекст ситуації, текст і аналітична концепція, їх інтерактивність,циклічність. Одиниця аналізу. Структурування тексту. Стратегії аналізу інтерв'ю. Стратегії аналізу спостереження. Дослідження випадку. Індуктивний аналіз. Виявлення причин, наслідків та взаємних зв'язків. Складання звіту. Проблема валідності. Тріангуляція джерел якісних даних. Аналітична тріангуляція. Теоретична тріангуляція. Аналітична індукція. Теоретизування. Створення міні-теорії, або теорії явища. Саморефлексія дослідника. Типові помилки.

Практичне заняття 17.

Практичне заняття з обговорення командних проектів по фокус-груповим дослідженням.

Практичне заняття 18.

Модульна контрольна робота.

Лабораторні роботи

Не передбачені

ЗАОЧНА ФОРМА

Розподіл годин

Лекції - 2 години,

Практичні заняття – 6 годин.

Контрольні заходи

ДКР

МКР (виконується на останньому практичному занятті у формі творчого завдання),

Екзамен

4. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації освітнього процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно розкладу консультацій.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми практичного (семінарського) заняття в розділі «Навчальний контент». Водночас, вона зазначається у методичних рекомендаціях для підготовки до практичних (семінарських) занять, МКР та виконання індивідуального завдання, які надсилатимуться студентам через узгоджені канали зв'язку.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з навчальної дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацьовувати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою та отримання досвіду проведення індивідуального якісного дослідження безпосередньо в ході польового етапу студентам пропонується виконати домашню контрольну роботу у вигляді індивідуального проекту з проведення дослідження.

Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень лекційних (семінарських) тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни. Крім того, студенти мають самостійно розглянути завдання, призначені для самостійної роботи і, на основі цієї інформації, вільно відповідати на поставлені питання. Індивідуальне завдання передбачає самостійну роботу студентів з проведення якісного соціологічного дослідження.

Основні цілі виконання роботи:

- систематизація отриманих теоретичних знань з дисципліни, їх поглиблення і закріплення;
- розвиток навичок самостійної роботи з науковою та довідковою літературою, нормативними документами, матеріалами періодичних видань, джерелами соціологічної інформації тощо;
- отримання досвіду практичного використання набутих знань в ході польової роботи;
- отримання навичок проведення самостійного аналізу й узагальнення наукових проблем;
- отримання навичок розробки пропозицій, обґрунтування та відстоювання власної точки зору з проблеми, що досліджується, розвиток уміння пов'язувати теоретичні положення з умовами сучасної практики.

Методичні рекомендації щодо виконання ДКР:

Виконання індивідуальної роботи є важливою формою самостійної індивідуальної навчальної діяльності студентів, що дає можливість студенту у межах самостійної роботи над конкретною темою певного модулю дисципліни розкрити більш глибоке розуміння проблематики.

Завдання для виконання індивідуальної роботи:

1. Виберіть тему власного якісного дослідження. Обґрунтуйте об'єкт, предмет, цілі, завдання і гіпотези.

2. Визначте загальну тактику майбутнього дослідження та оберіть один із запропонованих методів якісного дослідження:

Серія поглиблених інтерв'ю

Фокус-групове дослідження

Спостереження

Аналіз документів

Розробіть інструментарій дослідження (наприклад, для глибинного інтерв'ю - складання парадоксального, ключового питання дослідження, для проведення дослідження методом спостереження - складання карток спостережень, для фокус-групового дослідження: гайд тощо)

3. Опишіть:

а) проблему або питання, яке ви хотіли б дослідити;

б) ключове питання дослідження

в) дані, які ви будете збирати і аналізувати;

г) опишіть можливу наукову цінність такого дослідження;

д) проведіть саморефлексію перед виходом в поле: ваше ставлення до об'єкта вивчення і учасників дослідження.

Проведіть польовий етап дослідження (методом спостереження, методом глибинного інтерв'ю тощо – відповідно до обраного методу).

Проведіть первинний аналіз отриманих даних: зробіть транскрипт глибинного інтерв'ю з використанням польового щоденника і диктофонного запису або щоденника спостереження.

Напишіть звіт за результатами проведеного індивідуального дослідження.

Політика та контроль

5. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Зазначається система вимог, які викладач ставить перед здобувачем:

- *правила відвідування занять (як лекцій, так і практичних/лабораторних);*

Відповідно до безпекових умов заняття проводяться в оффлайн чи онлайн формі відповідно до розкладу занять. Введення асинхронного режиму навчання регулюється окремими нормативними документами по університету.

- *правила поведінки на заняттях*

На практичному занятті здобувач має продемонструвати результати, отримані під час самостійного опрацювання теми у вигляді доповіді, презентації, участі у обговоренні.

6. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Для здобувачів денної форми навчання:

ММТСД-3				
<i>Контрольний захід оцінювання</i>	<i>%</i>	<i>Ваговий бал</i>	<i>Кіл-ть</i>	<i>Всього</i>
Домашня контрольна робота	15	15	1	15
Участь у обговореннях та доповнення на практичних заняттях	25	5	5	25
МКР	10	10	1	10
Екзамен	50	50	1	50
Всього:				100

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен

Участь у обговореннях та доповнення на практичних заняттях передбачає розкриття одного із проблемних питань тематики практичного (семінарського) заняття.

Максимальна кількість балів за участь у обговореннях та/ або доповнення на одному занятті - 5 балів. Сума балів за доповіді протягом семестру не може перевищувати 25 балів.

Критерії оцінювання відповідей:

- питання практичного (семінарського) заняття повністю розкрито; підготовлена якісна презентація, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, наводить власні приклади на підтвердження певних суджень – 5 балів;
- відповідь на питання практичного (семінарського) заняття потребує невеликих уточнень; наявна презентація, студент знає матеріал і добре в ньому орієнтується, наводить шаблонні приклади – 4 бали;
- відповідь на питання практичного (семінарського) заняття потребує суттєвих доповнень, студент плутається в термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання, не може навести приклади – 2-3 бали;
- відповідь здобувача погано розкриває зміст питання, студент має тільки поверхневе уявлення про термінологію, яка використовується в дисципліні, та не може відповісти на уточнюючі питання - 1 бал
- відповідь здобувача взагалі не розкриває зміст питання, студент не орієнтується в термінології, яка використовується в дисципліні, та не може відповісти на уточнюючі питання - 0 бал

Детальна інформація про МКР та ДКР публікується в Google classroom.

Для здобувачів заочної форми навчання:

ММТСД-3				
<i>Контрольний захід оцінювання</i>	<i>%</i>	<i>Ваговий бал</i>	<i>Кіл-ть</i>	<i>Всього</i>
Домашня контрольна робота	15	15	1	15
Участь у обговореннях та доповнення на практичних заняттях	20	10	2	20
МКР	15	15	1	15
Екзамен	50	50	1	50
Всього:				100

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Критерії оцінювання відповідей:

- питання практичного (семінарського) заняття повністю розкрито; підготовлена якісна презентація, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, наводить власні приклади на підтвердження певних суджень – 10 балів;
- відповідь на питання практичного (семінарського) заняття потребує невеликих уточнень; наявна презентація, студент знає матеріал і добре в ньому орієнтується, наводить шаблонні приклади – 7-9 бали;
- відповідь на питання практичного (семінарського) заняття потребує суттєвих доповнень, студент плутається в термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання, не може навести приклади – 4-6 бали;
- відповідь здобувача погано розкриває зміст питання, студент має тільки поверхневе уявлення про термінологію, яка використовується в дисципліні, та не може відповісти на уточнюючі питання - 1-3 бал
- відповідь здобувача взагалі не розкриває зміст питання, студент не орієнтується в термінології, яка використовується в дисципліні, та не може відповісти на уточнюючі питання - 0 бал

Відвідування занять

Відвідування занять є обов'язковим, проте факт відвідування не передбачає нарахування балів. Фінальний рейтинговий бал студента формується виключно на основі оцінювання результатів навчання. Разом з тим, обговорення результатів виконання тематичних завдань, а також презентація / публічний виступ та участь у обговореннях та доповнення на семінарах оцінюватимуться протягом практичних занять та за результатами виконаних завдань у гугл-

класі. Модульна контрольна робота може бути оцінена на максимальний бал без очної/онлайн участі студента.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Терміни виконання завдань встановлюються відповідно до поточної безпекової ситуації.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

Календарний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами ¹.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ²		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ³	≥ 15 балів	≥ 40 балів

7. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інклюзивне навчання

Засвоєння знань та умінь в ході вивчення дисципліни «Методологія, методи та технології соціологічних досліджень-3» може бути доступним для більшості осіб з особливими освітніми потребами, окрім здобувачів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Навчання іноземною мовою

В ході виконання індивідуальних завдань студентам може бути рекомендовано звернутися до англомовних джерел.

¹ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

² Там само.

³ Там само.

- **можливість зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою.**

Складова роботи на практичних заняттях (20 балів) для заочної форми навчання може бути зарахована шляхом перезарахування результатів навчання на онлайн-курсах.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри теорії та практики управління, к.філос.н., професором Мельниченком Анатолієм Анатолійовичем

Ухвалено кафедрою _____ (протокол № ____ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету⁴ (протокол № ____ від _____)